

جمهوری اسلامی ایران

وزارت صنعت، معدن و تجارت

آمارها و شاخص‌های بین‌المللی

موضوع: شاخص سهولت فضای کسب و کار

(Ease Of Doing Business ۲۰۱۶)

گزارش شماره ۱۵

هفته دوم آذر

معاونت طرح و برنامه

دفتر آمار و فرآوری داده‌ها

دفتر آمار و فرآوری داده‌ها

فهرست

۳	مقدمه
۴	معرفی شاخص
۵	معرفی مرجع
۶	جدول ۱ - رتبه در شاخص فضای کسب و کار طی دوره ۲۰۱۲ لغایت ۲۰۱۶
۷	جدول ۲ - تغییر در رتبه شاخص فضای کسب و کار ۲۰۱۶
۸	جدول ۳ - رتبه در زیرشاخص آغاز کسب و کار
۹	جدول ۴ - رتبه در زیر شاخص شرایط و مقررات اخذ مجوز ساخت
۱۰	جدول ۵ - رتبه در زیر شاخص دسترسی به برق
۱۱	جدول ۶ - رتبه در زیر شاخص ثبت مالکیت
۱۲	جدول ۷ - رتبه در زیر شاخص اخذ اعتبار
۱۳	جدول ۸ - رتبه در زیر شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد
۱۴	جدول ۹ - رتبه در زیر شاخص سهولت پرداخت مالیات
۱۵	جدول ۱۰ - رتبه در زیر شاخص اجرای قراردادها
۱۶	جدول ۱۱ - رتبه در زیر شاخص تجارت فرامرزی
۱۷	جدول ۱۲ - رتبه در زیر شاخص ورشکستگی و پرداخت دیون

بسمه تعالی

مقدمه

با جهانی شدن اقتصاد و گسترش پیوندهای اقتصادی کشورها با یکدیگر، آمارها، داده‌ها و شاخص‌های مقایسه‌ای بین کشوری اهمیتی بیش از پیش یافته است. بر همین اساس برخی سازمانهای معتبر بین‌المللی اقدام به گردآوری و انتشار آمارها و شاخص‌های مقایسه‌ای بین کشوری می‌نمایند.

اطلاع از آخرین وضعیت کشورمان در این شاخص‌ها می‌تواند نقشی به سزاء در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، سرمایه‌گذاران و فعالین تجاری و دیگر ذینفعان داشته باشد. لذا در جهت انتشار مستمر و فراگیر اینگونه آمارها و شاخص‌ها در کشور، دفتر آمار و فرآوری داده‌ها وظیفه خود می‌داند با انتشار گزارشاتی از آمارها و شاخص‌های یاد شده ضمن کمک در راستای فراهم آوردن شفافیت در فضای کلان اقتصادی کشور، دسترسی فعالان اقتصادی را به اینگونه نیازها تسهیل می‌نماید. در همین راستا، معاونت طرح و برنامه با هدف شناسایی و باز نشر اقلام آماری و شاخص‌های مهم اقتصادی مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت، تهیه گزارش «آمارها و شاخص‌های بین‌المللی» را در دستور کار خود قرار داده است. این گزارش که بصورت ادواری منتشر خواهد شد، شامل آمار و اقلام پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بین‌المللی بوده و فارغ از هر گونه تحلیل تخصصی، صرفاً در قالب آمارهای توصیفی ارائه می‌شود. انتظار می‌رود که این آمارها بصورت نقادانه مورد بحث، بررسی و تحلیل‌های تخصصی (کارشناسانه) قرار گیرد. این سلسله گزارشات از طریق پورتال وزارتخانه نیز قابل بهره برداری می‌باشد.

امید است این سری گزارشات زمینه بهبود تصمیمات و سیاستگذاری مرتبط با فضای کسب کار را فراهم سازد. همکاران محترم می‌توانند نظرات خود در زمینه موضوعات گزارش و ساختار آن را به دفتر آمار و فرآوری داده‌ها ارائه نمایند.

معرفی شاخص

برای ارزیابی فضای کسب و کار تا کنون شاخص های گوناگونی توسط سازمانهای مختلف ارائه شده است از جمله شاخص ریسک محیط کسب و کار، شاخص های بنیاد هریتج و موسسه فریزر، شاخص رقابت جهانی و غیره، اما در این میان شاخص بانک جهانی برای ارزیابی فضای کسب و کار بر اساس ویژگی ها و مختصاتی شکل گرفته است که در نوع خود رویکرد جدیدی بشمار می رود و بدلیل پوشش دادن به انتظارات فعالان اقتصادی و سیاستگذاران اقتصاد کلان کشورها مورد توجه بیشتری قرار گرفته است.

شاخص سهولت فضای کسب و کار^۱ با استناد به ده شاخص کمی که ده مرحله از عمر یک کسب و کار را از زمان شکل گیری تا انحلال آن در بر می گیرد، در مورد میزان مناسب بودن محیط اقتصادی کشور برای انجام فعالیت اقتصادی قضاوت می کند و بر این اساس شاخص فضای کسب و کار محاسبه و به صورت مقایسه ای برای همه کشورهای بررسی شده گزارش می گردد.

این زیرشاخص ها عبارتند از:

- ۱- شروع کسب و کار^۲: در این زیرشاخص فرآیند ثبت شرکت را از نظر تعداد مراحل، مدت زمان مورد نیاز و حداقل سرمایه (درصد از درآمد سرانه) برای آغاز فعالیت در نظر می گیرد.
- ۲- شرایط و مقررات اخذ مجوز ساخت^۳: این زیر شاخص شامل تعداد مراحل، مدت زمان، هزینه صرف شده (درصد از هزینه انبار) و شاخص کنترل کیفیت ساخت می باشد.
- ۳- دسترسی به برق^۴: در این زیر شاخص میزان اطمینان از عرضه برق و میزان شفافیت نرخ تعرفه، تعداد مراحل و مدت زمان و هزینه (درصد از درآمد سرانه) در نظر گرفته می شود.
- ۴- ثبت مالکیت^۵: فرآیند لازم جهت ثبت دارایی در دفتر اسناد رسمی می باشد. تعداد مراحل، مدت زمان و هزینه ها (درصد از ارزش دارایی) و شاخص کیفیت مدیریت اراضی سنجیده می شود.
- ۵- اخذ اعتبار^۶: این شاخص میزان توانمندی و امکان سنجش گسترده، دقت اطلاعات اعتباری و میزان پوشش اطلاعات مالی افراد حقیقی و حقوقی است که توسط بخش دولتی یا بخش خصوصی ثبت و

^۱ Ease Of Doing Business

^۲ Starting a business

^۳ Dealing with construction permits

^۴ Getting electricity

^۵ Registering property

^۶ Getting credit

در اختیار سایر سازمانها یا افراد قرار داده می‌شود تا بر اساس اعتبار تعیین شده به ارزیابی فعالان اقتصادی پردازند.

۶- حمایت از سرمایه‌گذاران خرد^۷: در این شاخص بررسی می‌شود که صاحبان سرمایه تا چه اندازه مورد حمایت نهادهای قانونی و رسمی می‌باشند بویژه در معاملاتی که در آنها منافع مدیران با منافع شرکت یا منافع دولت در تعارض است این شاخص میزان علنی بودن (افشا) مبادلات مالی، میزان پاسخگویی مدیران، سهولت شکایت برای سهامدار و توان حمایت از سرمایه‌گذار را در بر می‌گیرد.

۷- سهولت پرداخت مالیات^۸: این شاخص مأخذ تعلق مالیات، دفعات پرداخت، زمان تعیین و پرداخت و کل مالیات قابل پرداخت را بر حسب درصد از سود حاصل از فعالیتهای اقتصادی ارزیابی می‌کند.

۸- اجرای قراردادها^۹: در این زیر شاخص موضوعاتی از قبیل کیفیت شاخص فرایندهای قضایی، مدت زمان و هزینه (درصد از طلب) مورد توجه قرار می‌گیرد.

۹- تجارت فرامرزی^{۱۰}: تعداد مراحل، تعداد امضا، تعداد اسناد و تعداد روز برای صادرات از (بسته‌بندی در کارخانه تا خروج از بندر)، میزان تعرفه‌ها و عوارض و همچنین تعداد مراحل، تعداد امضا، تعداد اسناد و تعداد روز برای واردات از (پهلو گرفتن کشتی در بندر تا تحویل محموله به انبار کارخانه) و میزان تعرفه‌ها و عوارض را می‌سنجد. در مطالعه موردی صدور و ورود یک محموله استاندارد از راه دریایی در نظر گرفته می‌شود.

۱۰- ورشکستگی و پرداخت دیون^{۱۱}: تعداد مرحله، زمان لازم برای دادرسی، تعداد روز، هزینه پرداخت شده برای پایان دادن به یک فعالیت اقتصادی در این شاخص مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد.

معرفی مرجع

این شاخص توسط بانک جهانی تهیه و به صورت سالانه منتشر می‌شود. کلیه جداول این گزارش از سایت این موسسه به آدرس <http://www.doingbusiness.org> استخراج گردیده است و دسترسی به اطلاعات از طریق مراجعه به سایت برای عموم امکان پذیر است.

^۷ Protecting minority investors

^۸ Paying taxes

^۹ Enforcing contracts

^{۱۰} Trading across borders

^{۱۱} Resolving insolvency

جدول ۱ - رتبه در شاخص فضای کسب و کار طی دوره ۲۰۱۲ لغایت ۲۰۱۶

۲۰۱۶ از بین ۱۸۹ کشور	۲۰۱۵ از بین ۱۸۹ کشور	۲۰۱۴ از بین ۱۸۹ کشور	۲۰۱۳ از بین ۱۸۵ کشور	۲۰۱۲ از بین ۱۸۲ کشور	
۱۱۸	۱۳۰	۱۵۲	۱۴۵	۱۴۴	ایران
۵۵	۵۵	۶۹	۷۱	۷۱	ترکیه
۱۸	۱۸	۶	۱۲	۱۸	مالزی
۴	۵	۷	۸	۸	کره جنوبی
۵۱	۶۲	۹۲	۱۱۲	۱۲۰	روسیه
۸۴	۹۰	۹۶	۹۱	۹۱	چین
۱۵	۱۴	۲۱	۲۰	۱۹	آلمان
۳۴	۲۹	۲۷	۲۴	۲۰	ژاپن
۷	۷	۴	۴	۴	آمریکا
۸۲	۴۹	۲۶	۲۲	۱۲	عربستان

جدول ۲ - تغییر در رتبه شاخص فضای کسب و کار ۲۰۱۶

کشور	رتبه	تغییر در رتبه
ایران	۱۱۸	↑ ۱۲
ترکیه	۵۵	بدون تغییر
مالزی	۱۸	بدون تغییر
کره جنوبی	۴	↑ ۱
روسیه	۵۱	↑ ۱۱
چین	۸۴	↑ ۶
آلمان	۱۵	↓ -۱
ژاپن	۳۴	↓ -۵
آمریکا	۷	↓ -۳
عربستان	۸۲	↓ -۳۳

جدول ۳ - رتبه در زیرشاخص آغاز کسب و کار

رتبه	کشور
۸۷	ایران
۹۴	ترکیه
۱۴	مالزی
۲۳	کره جنوبی
۴۱	روسیه
۱۳۶	چین
۱۰۷	آلمان
۸۱	ژاپن
۴۹	آمریکا
۱۳۰	عربستان

جدول ۴ - رتبه در زیر شاخص شرایط و
مقررات اخذ مجوز ساخت

رتبه	کشور
۶۹	ایران
۹۸	ترکیه
۱۵	مالزی
۲۸	کره جنوبی
۱۱۹	روسیه
۱۷۶	چین
۱۳	آلمان
۶۸	ژاپن
۳۳	آمریکا
۱۷	عربستان

جدول ۵ - رتبه در زیر شاخص دسترسی به برق

رتبه	کشور
۸۸	ایران
۳۶	ترکیه
۱۳	مالزی
۱	کره جنوبی
۲۹	روسیه
۹۲	چین
۳	آلمان
۱۴	ژاپن
۴۴	آمریکا
۲۴	عربستان

جدول ۶ - رتبه در زیر شاخص ثبت مالکیت

رتبه	کشور
۹۱	ایران
۵۲	ترکیه
۳۸	مالزی
۴۰	کره جنوبی
۸	روسیه
۴۳	چین
۶۲	آلمان
۴۸	ژاپن
۳۴	آمریکا
۳۱	عربستان

جدول ۷ - رتبه در زیر شاخص اخذ اعتبار

رتبه	کشور
۹۷	ایران
۷۹	ترکیه
۲۸	مالزی
۴۲	کره جنوبی
۴۲	روسیه
۷۹	چین
۲۸	آلمان
۷۹	ژاپن
۲	آمریکا
۷۹	عربستان

جدول ۸- رتبه در زیر شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد

رتبه	کشور
۱۵۰	ایران
۲۰	ترکیه
۴	مالزی
۸	کره جنوبی
۶۶	روسیه
۱۳۴	چین
۴۹	آلمان
۳۶	ژاپن
۳۵	آمریکا
۹۹	عربستان

جدول ۹ - رتبه در زیر شاخص سهولت
پرداخت مالیات

رتبه	کشور
۱۲۳	ایران
۶۱	ترکیه
۳۱	مالزی
۲۹	کره جنوبی
۴۷	روسیه
۱۳۲	چین
۷۲	آلمان
۱۲۱	ژاپن
۵۳	آمریکا
۳	عربستان

جدول ۱۰- رتبه در زیر شاخص اجرای قراردادها

رتبه	کشور
۶۲	ایران
۳۶	ترکیه
۴۴	مالزی
۲	کره جنوبی
۵	روسیه
۷	چین
۱۲	آلمان
۵۱	ژاپن
۲۱	آمریکا
۸۶	عربستان

جدول ۱۱-رتبه در زیر شاخص تجارت فرامرزی

رتبه	کشور
۱۶۷	ایران
۶۲	ترکیه
۴۹	مالزی
۳۱	کره جنوبی
۱۷۰	روسیه
۹۶	چین
۳۵	آلمان
۵۲	ژاپن
۳۴	آمریکا
۱۵۰	عربستان

جدول ۱۲- رتبه در زیر شاخص ورشکستگی و پرداخت دیون

رتبه	کشور
۱۴۰	ایران
۱۲۴	ترکیه
۴۵	مالزی
۴	کره جنوبی
۵۱	روسیه
۵۵	چین
۳	آلمان
۲	ژاپن
۵	آمریکا
۱۸۹	عربستان

